

Bibliografik ro‘yxat

1. Строкова Т.А. Индивидуальная стратегия обучения: сущность и технология разработки // Образование и наука. 2005. № 4. С. 17-26.
2. Тарханова И.Ю. Интерактивные стратегии организации образовательного процесса в вузе: учебное пособие. Ярославль: Изд-во ЯГПУ, 2012. 67 с.
3. Образовательные стратегии и технологии обучения при реализации компетентностного подхода в педагогическом образовании с учётом гуманитарных технологий: Методические рекомендации. СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2008. 108 с.
4. Павельева Н.В. Коллаборативное обучение как модель эффективной реализации образовательного процесса // Образование. Карьера. Общество. Кемерово, 2010. № 3 (29). С. 30–37.
5. Фрайсин Ж. Обучение в цифровых сетях: кооперативное обучение, коллаборативное обучение и педагогические инновации // Непрерывное образование XXI век. Петрозаводск: ПетрГУ, 2016. № 4 (16). С. 1–18.

RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA TA'LIMDA PEDAGOGIK VA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Salixova Muxayo Shakirovna katta o‘qituvchi

Nabieva Ruxshona Alisher qizi talaba

Ummatova Nilufar Baxodir qizi talaba

**Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari
universiteti**

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Oliy o‘quv yurtlari, talabalarni zamonaviy bilim va malakalarni o‘rgatish, shuningdek xorijiy tillarni o‘rganish va dunyoqarashi fikrlashlari uchun ideal muhitlar sifatida taniladi. Shu bilan birga, bu texnologiyalar

talabalar bilan o'qituvchilar o'rtasidagi muloqotni osonlashtirish, hamkorlikni kuchaytirish va ta'lim jarayonini yanada samarali bo'lishida qo'llaniladi.

ANNOTATION

In this article, higher education institutions are recognized as ideal environments for teaching students modern knowledge and skills, as well as for learning foreign languages and thinking about worldviews. At the same time, these technologies are used to facilitate communication between students and teachers, strengthen cooperation and make the educational process more effective.

Kalit so'zlar: Texnologiya, raqamli texnologiyalar, masofaviy ta'lim, innovatsion, interaktiv darsliklar, mobil ilovalar.

Keywords: Technology, digital technologies, distance learning, innovative, interactive textbooks, mobile applications.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar hayotning har bir sohasiga yetib keldi. Oliy o'quv yurtlarida ham, raqamli texnologiyalardan foydalanish zarurati kuchayadi. Bu texnologiyalar, o'quv jarayonini mustahkamlash, tajribali o'qituvchilar bilan aloqani yanada kuchaytirish, hamda talabalarga zamonaviy bilimlarni o'rganish imkoniyatlarini beradi. Shu bilan birga, ularga global muammolarni o'rganish uchun keng imkoniyatlar yaratishda ham muhim rol o'ynaydi. Jamiyatning har bir sohasida raqamli texnologiyalardan foydalanishning zarurati kundan-kunga oshib borayotgan holda, oliy o'quv yurtlarida ham bu texnologiyalardan samarali foydalanish, talabalarni dunyoqarashi rivojlantirish muhim vazifalari orasida etakch bo'lib hisoblanadi. Oliy o'quv yurtlari talabalarga dunyoning boshqa qit'alaridagi o'quv jarayonlariga qo'yilish, xorijiy o'quv markazlarida o'quv va ilmiy tadqiqotlar uchun imkoniyat yaratish, hamda global jamoaga integrashishlari uchun raqamli texnologiyalardan foydalanishning zaruriyati muhim hisoblanadi.

-axborot texnologiyalari sohasida masofaviy, onlayn va virtual o'qitish texnologiyalarini joriy etish va rivojlantirish, onlayn kurslar uchun platformalar ishlab chiqish;

-raqamli texnologiyalar sohasida yuqori malakali kadrlar avlodini shakllantirish maqsadida dasturlashni o'rgatish uchun sharoit yaratish;²

Ta'lim sohasida texnologiyalar, onlayn platformalar, kompyuter va kommunikatsiya vositalari talabalar va o'qituvchilar orasidagi o'rgatish va o'rganishni yanada samarali bo'lishga imkon beradi. Ma'lumotlar ombori, tez-tez yangilanayotgan texnologik asboblari, virtual ta'lim o'yinlari va boshqa vositalar texnologik yangilanishlarni ta'lim jarayonida integratsiyalashga imkon beradi.³ Ta'limda raqamli texnologiyalar va vositalardan innovatsion foydalanish raqamli ta'lim deb ataladi. O'qituvchilar qiziqarli ta'lim imkoniyatlarini yaratish uchun raqamli texnologiyalardan foydalanishlari mumkin. Oliy o'quv yurtlarida o'qish va o'qitish tushunchasi asosan raqamli texnologiyalar bilan bog'liq. Kompyuterlar, mobil telefonlar va Internet kabi texnologiya yutuqlari tashkilotlar va individual hayotga chuqur ta'sir ko'rsatadi, bilim, tajriba va ishlash usullari bilan munosabatlarga ta'sir qiladi.

Raqamli texnologiyalar: Video konferentsiya, masofaviy ish, masofaviy ta'lim, mobil ta'lim, elektron ta'lim, ommaviy Onlayn kurslar va aralash ta'lim bilim almashishning barcha elektron usullarini osonlashtiradi.⁴ Ushbu axborot almashish texnologiyalarida ishtirok etish va ular taqdim etayotgan imtiyozlar yoki imkoniyatlarni maksimal darajada oshirish raqamli transformatsiya natijasi bo'lgan raqamli imkoniyatlarni talab qiladi. Ta'limda raqamli texnologiyalari yuksak cho'qqilarga olib borishda davom etmoqda. O'qituvchilar ta'lim tajribasini taqdim etish nimani anglatishini qayta ko'rib chiqishlari kerak bo'lsa-da, oliy ta'lim muassasalari o'zlarining ta'lim texnologiyalari yechimlarini talabalarining ehtiyojlariga ya'ni takliflariga moslashtirishlari kerak. Ko'p jihatdan, raqamli texnologiyalar yordamida o'rganish o'qituvchilar va talabalar uchun an'anaviy sinf modelidan voz kechishdir. Har kim xohlagan vaqtda, istalgan joyda, bir qulay joyda

² O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 05.10.2020 yildagi PF-6079-son

³ A.A. Akayev va boshqalar. Iqtisodiyotda axborot komplekslari va texnologiyalari // Darslik. Toshkent – 2019.

⁴ Ayupov R.X., Matniyozov R. Jadval hisoblagichida iqtisodiy va moliyaviy masalalar yechish. - T.: TMI, 2009. - 174 bet

o'qishi va o'rganishi mumkin. Raqamli texnologiyaning afzalliklaridan tashqari, kamchiliklari ham bor.

Raqamli texnologiyaning afzalliklari	Raqamli texnologiyaning kamchiliklari
Talabalar uchun qulaylik: Raqamli texnologiya, talabalar uchun istalgan joyda va istalgan vaqtda o'qish imkoniyatini yaratadi. Bu, talabalar uchun o'zlariga qulay va optimal o'quv muhitini tanlashlari uchun imkoniyatlar yaratadi.	Internet ulanishining cheklanganligi: Raqamli texnologiya uchun internetga bo'lgan muhtojlik, ba'zi joylarda cheklanishi yoki bo'lmagani bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Bu, talabalar, o'qituvchilar va ta'lim tashkilotlari uchun muhim bir muammo bo'lishi mumkin.
O'zlashtirushnig tanlash imkoni: Raqamli texnologiya, talabalarning o'zlariga qulay usullarda o'rganishlari mumkin. Bu, har bir talabaning o'zining o'quv tezligini va usullarini tanlashga imkon beradi.	Interaktivlikni yo'qotish: Ba'zi muhitlarda, raqamli texnologiyaning interaktiv komponentlari yuqori sifatda emas, shuningdek o'quv materiallari va darslar interaktivlikdan mahrum bo'lishi mumkin.
Global tarqalganlik: Raqamli texnologiya, dunyo bo'ylab talabalar va o'qituvchilar uchun xalqaro aloqalarni kengaytiradi. Bu, global hamkorliklarni rivojlantiradi va har bir talabaning dunyoqarashni tushunishini ta'minlaydi.	Xavfsizlik muammolari: Raqamli texnologiya tizimlari uchun xavfsizlik muammolari, masalan, shaxsiy ma'lumotlarni himoyalash, saytlarga xavfsiz kirish, va internet ushbu platformalardan mahalliy xavfsizlik standartlariga rioya etilishini talab etish mumkin.
Texnologiyalardan foydalanish: Raqamli texnologiya, yangi va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatini yaratadi. Virtual o'qitish platformalari, interaktiv darsliklar, video-mavzular va boshqa texnologiyalar talabalarni ma'lumotlarni o'rganish va tushunishda qo'llaniladi.	Teknik vositalarning qiyinchiliklari: Barcha talabalar va o'qituvchilar uchun zarur bo'lgan texnik vositalar, masalan, kompyuterlar, planshetlar yoki internet ulanishining qulay va tez ulanish yo'q, yoki ularga erishishni ta'minlash qiyinliklari bo'lishi mumkin.
O'qituvchilar uchun qulaylik: O'qituvchilar, o'zlarining darslarini tayyorlash va o'qitish jarayonini boshqarish uchun texnologiyalardan foydalanishlari mumkin. Bu, o'qituvchilarga talabalarga eng mos ravishda o'rganishni ta'minlashda yordam beradi.	Shaxsiy aloqa cheklanishi: O'qituvchilar va talabalarlar o'rtasidagi shaxsiy aloqalarning cheklanganligi, yozuv va suhbat orqali murojaat qilish imkoniyatini yo'qotishi mumkin. Bu, o'quvchilarning tushunishini va

	savollari yechishini to'g'rilashda muhimdir.
O'quv materiallariga oson murojaat: Raqamli texnologiya, talabalar uchun o'quv materiallariga oson murojaat qilish, ularga o'z vaqtlarida vaqt ajratish imkoniyatini beradi.	

Internetga qaramlik, ichkilashtirish, ekstremistik harakatlar, veb-sayt yaratish, psixologik, ham bevosita tahdid soladigan virtual klublar odamlarning jismoniy salomatligi va boshqa bir qator omillar rag'batlantiradi davlat tizimi vakillari usullari ustidan nazorat choralarini ko'radi va har xil turdagi ommaviy axborot vositalaridan foydalangan holda axborotni uzatish shakllari. Amaliy psixologiya sohasidagi mutaxassislar nuqtai nazaridan, insonning suvga cho'kishi axborot tarmog'iga kirish jismoniy haqiqat va o'rtasidagi chiziqlarning yo'qolishiga olib keladi virtual dunyo. Jonli muloqotning yo'qligi tufayli suhbatlashish qobiliyati yo'qoladi, tashqi ogohlantirishlarga inhibe qilingan reaksiyalar paydo bo'ladi. Har yili internetda tobora ko'proq salbiy saytlar paydo bo'lmoqda, bu esa o'z navbatida jamiyat hayoti va salomatligiga zarar etkazish.⁵

Oliy o'quv yurtlarida raqamli texnologiyalardan foydalanishning barcha sohalar kabi ta'lim tizimi uchun ham katta ahamiyatga ega. Bu texnologiyalar, muammoni yechish, ma'lumotlarni o'zgartirish, o'zlashtirishni yanada rivojlantirish, hamda har xil sohada yuqori samarali ish olib borish uchun kerak bo'lgan texnologiya sifatida taniladi. Raqamli texnologiyalar, ma'lumotlar bilan ishlashni osonlashtiradi. Shu bilan birga, ma'lumotlarni to'plash, saqlash va ularga o'rganishning yanada samarali usullarini takomillashtiradi.. Raqamli texnologiyalar, o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi o'qish va o'rgatish jarayonlarini yanada sodda qilishga yordam beradi.

Adabiyotlar:

⁵ Кузнецова, О. Проект на экране [Электронный ресурс] / О. Кузнецова // науч. - метод. журн. – 2017. – Режим доступа: <https://daily.afisha.ru/brain/> – (Дата обращения: 09.10.2020).

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 05.10.2020 yildagi PF-6079-son
2. A.A. Akayev va boshqalar. Iqtisodiyotda axborot komplekslari va texnologiyalari // Darslik. Toshkent – 2019.
3. Ayupov R.X., Matniyozov R. Jadval hisoblagichida iqtisodiy va moliyaviy masalalar yechish. - T.: TMI, 2009. -174 bet
4. Кузнецова, О. Проект на экране [Электронный ресурс] / О. Кузнецова // науч. - метод. журн. – 2017. – Режим доступа: [https:// daily.afisha.ru / brain /](https://daily.afisha.ru/brain/) – (Дата обращения: 09.10.2020)

MAKTABDA BOSHLANG’ICH SINFLAR O‘QUVCHILARINING ALGORITMIK FIKRLASH QOBILYATINI OSHIRISH METODLARI

Toktanova Aydana Bekjan qizi
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Matematika va informatika fakultet talabasi
E – mail: aydanatoktanova@gmail.com

Bugungi kunda respublikamizda ta’lim, jumladan boshlang’ich sinflarda ta’lim tizimini isloh qilish jarayoni davom etmoqda. O‘quvchilarga ta’lim tarbiya beribgina emas balki ularga kasb – hunar sohalariga yo‘naltirilgan bilimlarni o‘zlashtirish jarayoniga ijtimoiy rolni oshirish, o‘quv jarayoniga xalqora ta’lim standartlariga muvofiq innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalari, o‘quv dasturlari va o‘quv uslubiy materiallarini keng joriy qilishni ta’minlash sohasidagi ishtirokining ahamiyati ortib bormoqda.

O‘zbekiston Respublikasi xalq ta’limi tizimimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risidagi farmoniga ko‘ra “Uzluksiz ta’lim tizimi mazmunini sifat jihatidan yangilash, o‘qitish metodikasini takomillashtirish, ta’lim – tarbiya jarayoniga individuallashtirish tamoyillarini bosqichma – bosqich tatbiq etish, xalq ta’limi sohasiga zamonaviy axborot – kommunikatsiya texnologiyalari va innovatsion loyihalarni joriy etish” vazifalari belgilab berilgan.[1]